

Дело C-49/23**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

1 февруари 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Satversmes tiesa (Конституционен съд, Латвия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

31 януари 2023 г.

**Жалбоподатели в производството пред Satversmes tiesa
(Конституционния съд):***AZ**1Dream OÜ**Produktch Engineering AG**BVP**Polaris Consulting Ltd***Ответник:**

Latvijas Republikas Saeima (Парламент на Република Латвия)

Предмет на главното производство

Преценка на съвместимостта на член 631, параграф 3 от *Kriminālprocesa likums* (Наказателно-процесуален кодекс) с член 92, първо изречение от *Latvijas Republikas Satversme* (Конституция на Република Латвия).

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

На основание член 267 ДФЕС, запитващата юрисдикция иска да установи: i) дали спорната разпоредба в главното производство, която се отнася до

възможността да се обжалват съдебните решения по дела за незаконно придобито имущество, попада в приложното поле на Директива 2014/42/ЕС и на Рамково решение 2005/212/ПВР; ii) дали понятието „решение за конфискация“ включва както съдебните решения, с които дадено имущество се обявява за придобито от противозаконна дейност и се постановява неговата конфискация, така и тези, с които производството за незаконно придобито имущество се прекратява; iii) дали правна уредба, която не признава на лицата, свързани със съответното имущество, право на жалба срещу решенията за конфискация, е съвместима с Хартата на основните права на Европейския съюз и с Директива 2014/42; iv) ако бъде прието, че спорната разпоредба е несъвместима с правото на Съюза, дали правните ѝ последици могат да запазят действието си до определен от запитващата юрисдикция момент.

Преюдициалните въпроси

- 1) Обхваната ли е от приложното поле на Директива 2014/42, по-специално на член 4 от тази директива, както и на Рамково решение 2005/212, по-специално на член 2 от същото, национална правна уредба, съгласно която националната юрисдикция, която се произнася по конфискацията на облагите от престъпна дейност в самостоятелно производство за незаконно придобитото имущество, което се отделя от основното наказателно производство преди извършването на дадено престъпление да бъде установено и съответното лице да бъде признато за виновно за това престъпление, и която предвижда също конфискацията въз основа на отделени от преписката по наказателното дело материали?
- 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, трябва ли да се счита, че понятието „решение за конфискация“ по смисъла на Директива 2014/42, и по-специално на член 8, параграф 6, второ изречение от тази директива, обхваща не само съдебните решения, с които дадено имущество се обявява за придобито от противозаконна дейност и се постановява неговата конфискация, но и съдебните решения, с които производството за незаконно придобито имущество се прекратява?
- 3) При отрицателен отговор на втория въпрос, съвместима ли е с член 47 от Хартата [на основните права на Европейския съюз] и с член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42 правна уредба, която не предвижда право на лицата, свързани със съответното имущество, да обжалват решенията за конфискация?
- 4) Следва ли принципът на предимство на правото на Съюза да се тълкува в смисъл, че не допуска конституционният съд на дадена държава членка, който разглежда жалба за противоконституционност, подадена срещу национална правна уредба, която е обявена за несъвместима с

правото на Съюза, да приеме за приложим принципа на правна сигурност, както и че произтичащите от тази правна уредба правни последици запазват действието си до момент, определен в решението на този конституционен съд, след настъпването на който спорната правна уредба престава да произвежда действие?

Разпоредби от правото на Съюза, на които се прави позоваване

Харта на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“): член 47, първа алинея и втора алинея, второ изречение.

Рамково решение 2005/212/ПВР на Съвета от 24 февруари 2005 година относно конфискация на облаги, средства и имущество от престъпления (наричано по-нататък „Рамково решение 2005/212“): съображение 10 и членове 1, 2 и 4.

Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз (наричана по-нататък „Директива 2014/42“): съображения 9, 15, 22 и 38, както и член 1, параграф 1, член 2, точка 4, член 3, член 4 и член 8, параграфи 1 и 6.

Съдебна практика

Становище 1/09 на Съда от 8 март 2011 г. (Проект за споразумение относно Съд за европейски и общностни патенти), EU:C:2011:123, точка 84.

Решение на Съда от 19 март 2020 г., Агро Ин 2001, C-234/18, EU:C:2020:221, точки 56 и 57.

Решение на Съда от 28 октомври 2021 г., Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, C-319/19, EU:C:2021:883, точки 36, 37 и 41.

Решение на Съда от 16 декември 1976 г., Rewe-Zentralfinanz и Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, точка 5.

Решение на Съда от 14 септември 2010 г., Akzo Nobel Chemicals и Akcros Chemicals/Комисия, C-550/07 P, EU:C:2010:512, точка 113.

Решение на Съда от 12 февруари 2015 г., Vaszó и Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, точка 42.

Решение на Съда от 27 февруари 2014 г., Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, точка 51.

Решение на Съда от 5 декември 2013 г., *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, точка 39.

Решение на Съда от 14 януари 2021 г., *Окръжна прокуратура — Хасково и Апелативна прокуратура — Пловдив*, C-393/19, EU:C:2021:8, точки 47 и 48.

Решение на Съда от 22 юни 2021 г., *Latvijas Republikas Saeima* (точки за пътнотранспортни нарушения), C-439/19, EU:C:2021:504, точки 132 и 133.

Практика на Европейския съд по правата на човека

Решение на ЕСПЧ (голям състав) от 28 юни 2018 г., *G.I.E.M. S.r.l. и други* с/у Италия, жалба № 1828/06, § 211, 223—225 и 233.

Решение на ЕСПЧ от 12 май 2015 г., *Gogitidze и др.* с/у Грузия, жалба № 36862/05, § 102 и 103.

Разпореди от международното право, на които се прави позоваване

Европейска конвенция за защита на човешките права и основните свободи: членове 6 и 7.

Разпоредби от националното право, на които се прави позоваване

Latvijas Republikas Satversme (Конституция на Република Латвия): член 92, първо изречение, който прогласява, че всяко лице има право да защитава своите права и законни интереси пред независим съд.

Krimināllikums (Наказателен кодекс): член 70.¹⁰, член 70.¹¹, параграф 1 и член 70.¹³, параграф 1.

Kriminālprocesa likums (Наказателно-процесуален кодекс): членове 380, 626, 627, параграфи 1, 2, 3 и 4, член 628, член 629, параграфи 2 и 6, член 630, параграфи 1, 2 и 4 (параграф 4 от този член е в сила от 3 ноември 2022 г.), член 631, параграфи 1, 3 и 4 (параграф 4 от този член е в сила от 3 ноември 2022 г.).

Член 631, параграф 3 от Наказателно-процесуалния кодекс (наричан по-нататък „спорната разпоредба“) предвижда: „След като разгледа жалбата, съдът може да отмени решението на районния (градски) съд и да постанови решението, посочено в член 630 от настоящия кодекс. Това решение не подлежи на обжалване“.

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Спорната разпоредба е включена в раздел 11, глава 59 от Наказателно-процесуалния кодекс, която регламентира производствата за незаконно придобито имущество. Съгласно тази правна уредба, за своевременното решаване на имуществените въпроси, възникнали в досъдебната фаза на наказателното производство и за целите на процесуалната икономия, органът, провеждащ производството, може да отдели от наказателното дело материалите, свързани с незаконно придобитото имущество и да открие производство, в рамките на което това имущество да бъде обявено за придобито от противозаконна дейност. В този случай, органът, провеждащ производството, изпраща посочените материали на първоинстанционния съд, който се произнася дали имуществото е незаконно придобито. Ако първоинстанционният съд прецени, че имуществото е незаконно придобито, той се произнася относно по-нататъшните действия, включително за конфискация на същото. Решението на първоинстанционния съд подлежи на обжалване пред окръжния съд (*apgabaltiesa*). Спорната разпоредба предвижда, че окръжният съд може да отмени решението на първоинстанционния съд и да се произнесе с решение относно незаконно придобитото имущество, което не подлежи на обжалване.
- 2 С пет жалби за установяване на противоконституционност, подадени от жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд, Латвия; наричан по-нататък „запитващата юрисдикция“), същият е сезиран с въпрос за съвместимостта на спорната разпоредба с член 92, първо изречение от Конституцията. Жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд) считат, че спорната разпоредба противоречи на член 92, първо изречение от Конституцията във връзка с член 47 от Хартата, член 8, параграфи 1 и 6 от Директива 2014/42 и член 4 от Рамково решение 2005/212.
- 3 Срещу жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд) са образувани наказателни производства за пране на пари в големи размери, които се все още са намират в досъдебна фаза. По тези производства са иззети недвижими имоти, финансови средства или активи на жалбоподателите. Органът, провеждащ наказателните производства, взема решение за откриване на съответни производства за незаконно придобито имущество що се отнася до иззетото такова и за изпращане на материалите, свързани с това имущество, на съда, разглеждащ делото.
- 4 С решения на *Ekonomisko lietu tiesa* (Финансов съд, Латвия) по четири от тези дела се приема за установено, че имуществото не е незаконно придобито и производството по същите е прекратено. Въз основа на подадени от прокуратурата протести срещу тези решения, *Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģija* (Окръжен съд Рига, наказателно отделение, Латвия) по всяко от делата приема за установено, че недвижимите имоти,

финансовите средства и активи са незаконно придобити и постановява тяхната конфискация.

- 5 По едно от посочените производства, *Ekonomisko lietu tiesa* (Финансов съд) постановява, че част от съответното имущество е незаконно придобита, постановява конфискацията на тази част и прекратява производството по отношение на останалото имущество. След разглеждане на жалбата на органа, провеждащ съответното производство, срещу решението на посочената юрисдикция, в частта му относно прекратяването на това производство, *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija* (Окръжен съд Рига, наказателно отделение) приема за установено, че средствата са незаконно придобити и постановява тяхната конфискация.
- 6 Това означава, че по едно от посочените производства относно незаконно придобито имущество част от имуществото вече е било обявено за придобито от престъпна дейност и подлежащо на конфискация с решение на първоинстанционния съд, а по отношение на останалата част от това имущество решението в този смисъл е било произнесено от окръжния съд. По останалите производства, обаче, обявяването на имуществото за придобито от престъпна дейност и неговата конфискация с постановени с решения на окръжния съд. Съгласно спорната разпоредба, тези решения на окръжния съд не подлежат на обжалване.

Основни твърдения на страните в главното производство

- 7 Жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд) твърдят, че спорната разпоредба не им позволява да подадат касационна жалба срещу решенията на окръжния съд. В резултат от това според тях не може да се провери дали при постановяване на решенията за конфискация на имуществото посоченият съд е спазил процесуалните правила и е приложил правилно разпоредбите на материалното право. Това е от особено значение по делата, по които първоинстанционният съд е прекратил производствата за незаконно придобито имущество и именно окръжният съд е постановил решенията за обявяване на имуществото за незаконно придобито и за неговата конфискация.
- 8 Жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд) считат също така, че надлежното решаване на възникнали в наказателните производства имуществени въпроси и процесуалната икономия могат да бъдат постигнати по друг начин, например, като бъде предвидено касационно обжалване в производствата за незаконно придобито имущество и бъдат установени срокове за произнасяне по жалбите, или като бъдат ограничени правомощията на окръжния съд и бъде предвидено, че същият може да потвърди решението на първоинстанционния съд или да го отмени и да върне делото за ново разглеждане по въпроса за незаконния произход на имуществото. Те твърдят, че е недопустимо принципът на процесуална

икономия да има предимство пред останалите принципи. Освен това, посоченият принцип не може да ограничава по непропорционален начин правото на справедлив съдебен процес.

- 9 Според жалбоподателите съгласно член 4, параграф 2 от Директива 2014/42, същата е приложима спрямо всички производства, свързани с незаконно придобито имущество, като притежателите на това имущество имат право да се ползват от гаранциите, предвидени в член 8 от посочената директива. От своя страна, гаранцията, установена в член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42, която предвижда ефективна възможност за лице, срещу което е постановена конфискация, да оспорва решението пред съд, трябва да се приема за задължително условие и същата трябва да се предоставя в случаите, в които се постановява конфискация. По-специално, доколкото имуществото на жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд) е обявено за придобито от престъпна дейност и конфискувано с решение на окръжния съд, според тях съответните решения трябва да се считат за „решения за конфискация“ по смисъла на Директива 2014/42.
- 10 Жалбоподателите пред *Satversmes tiesa* (Конституционен съд) обръщат внимание на обстоятелството, че в Латвия производството за незаконно придобито имущество няма граждански характер, а се образува въз основа на съществуващите доказателства по наказателното производство, преди извършването на престъплението да бъде установено и съответното лице да бъде признато за виновно. В този смисъл, в Латвия прилагането на конфискацията е обвързано с извършването на престъпление, тъй като производството за незаконно придобито имущество се основава на доказателства, които са отделени от основното наказателно производство.
- 11 Органът, приел спорните разпоредби — Парламентът [на Латвия], счита, че те са съвместими с член 92, първо изречение от Конституцията.
- 12 Според Парламента, доколкото производството за незаконно придобито имущество представлява изключение от начина, по който се решават имуществените въпроси, възникнали в наказателния процес, това производство може да се урежда от различни правила, предназначени за бързото и ефективно постигане на неговата цел. Режимът, установен в спорната разпоредба, е едно от средствата за бързо и ефективно решаване на имуществените въпроси. На практика, въпросът дали дадено имущество е незаконно придобито и подлежи на конфискация може да бъде обсъден от две инстанции, всяка от които, след анализ на фактите и правните въпроси, които стоят в основата на съответното производство, трябва да извърши независима преценка за произхода на това имущество.
- 13 Парламентът твърди също така, че нито член 6 от Европейската конвенция за защита на човешките права и основните свободи, нито член 92, първо изречение от Конституцията установяват задължение за въвеждане на касационно обжалване в производствата за незаконно придобито имущество

или за осигуряване на право на обжалване на решенията на окръжните съдилища, с които дадено имущество се обявява за незаконно придобито и подлежащо на конфискация. Според Парламента, държавата разполага със свобода на преценката при установяване на инстанциите и производствата по обжалване съобразно вида на делото. В този смисъл, въпросът дали в производствата за незаконно придобито имущество трябва да бъде предвидена касационна инстанция, която да разглежда единствено въпроси относно правилното прилагане на материалните и процесуални разпоредби, е не толкова правен въпрос, колкото въпрос на целесъобразност, който трябва да се решава от законодателя.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 14 Съгласно практиката на запитващата юрисдикция, при преценката на съдържанието на националните правни разпоредби и при тяхното прилагане, е необходимо да се вземат предвид правото на Съюза, чиято цел е укрепване на демокрацията, както и тълкуването на това право в практиката на Съда.
- 15 Спорната разпоредба е част от правната уредба, която регламентира производствата за незаконно придобито имущество. От практиката на запитващата юрисдикция се установява, че в тези производства прогласеното в член 92, първо изречение от Конституцията право на справедлив съдебен процес е гарантирано на лицата, свързани със съответното имущество. Справедливият съдебен процес обхваща два аспекта, а именно: „справедлив съдебен процес“ в смисъл, че делото трябва да бъде разгледано от независим съд и „справедлив съдебен процес“ в смисъл на провеждането на подходящо производство, съответстващо на принципите на правовата държава, в рамките на което делото да бъде разгледано. Справедливият съдебен процес, в смисъл на подходящо и съответстващо на принципите на правовата държава производство, включва правото на обжалване.
- 16 Запитващата юрисдикция е постановила, че член 92, първо изречение от Конституцията не задължава държавата да установи право на касационно обжалване на съдебните решения по всички видове дела. Въпреки това, държавата е длъжна да установи правна рамка и производство по обжалване на съдебните решения, позволяващи на лицата да защитават ефективно своите права и законни интереси. Държавата има също така позитивното задължение да гарантира ефективната защита на правата в производствата за незаконно придобито имущество, което означава лицата да разполагат с процесуални гаранции за защита на тяхната собственост.
- 17 В настоящия случай, за да прецени дали спорната разпоредба е съвместима с член 92, първо изречение от Конституцията, запитващата юрисдикция трябва да провери дали тази разпоредба гарантира на лицата, свързани със съответното имущество, реална възможност да защитят правото си на

собственост. По-специално трябва да се установи дали законодателят е имал право да приеме правна уредба, която не предвижда възможност за обжалване на решенията на окръжните съдилища, макар тези решения да са първите, постановени по съответните дела, с които имуществото се обявява за незаконно придобито и подлежащо на конфискация. Доколкото спорните разпоредби са част от правната уредба, която регламентира производствата за конфискация на облагите от престъплението, относими за посочената преценка са член 47 от Хартата, Директива 2014/42 и Рамково решение 2005/212.

- 18 Запитващата юрисдикция счита, че престъпленията, обект на наказателни производства, от които се отделят производствата за незаконно придобито имущество, са част от престъпленията, обхванати от правната уредба, на която се позовава член 3 от Директива 2014/42, и следователно попадат в материалното приложното поле на тази директива. Освен това, наказанието, предвидено за тези престъпления, е лишаване от свобода за срок от три до дванадесет години.
- 19 Съдът на Европейския съюз е постановил, че Директива 2014/42, както и Рамковото решение на което същата се позовава, задължава държавите членки да въведат общи минимални правила за конфискация на средства и облаги, свързани с престъпления, с оглед да се улесни взаимното признаване на съдебни решения за конфискация, постановени от съдилищата в рамките на наказателни производства. Директива 2014/42 не урежда конфискацията на средства и облаги от незаконни дейности, постановена от съд на държава членка в рамките на производство, което не се отнася до установяването на едно или няколко престъпления, или конфискацията, която не е непосредствена последица от такова установяване. На практика, такава конфискация не е обхваната от минималните правила, които тази директива установява, и следователно нейната регламентация попада в рамките на споменатата в съображение 22 от Директивата компетентност на държавите членки да предвиждат по-широки правомощия в националното си право. Следователно, запитващата юрисдикция трябва да прецени дали Директива 2014/42, както и Рамковото решение, на което същата се позовава, е приложима спрямо правна уредба като съдържащата се в глава 59 от Наказателно-процесуалния кодекс.
- 20 В разглеждания случай спорната разпоредба се отнася до производството, установено в глава 59 от Наказателно-процесуалния кодекс, в рамките на което със съдебно решение се приема за установено, че съответното имущество е незаконно придобито. Така да се каже, съдебното решение се постановява в отделно производство за незаконно придобито имущество преди окончателната присъда по наказателното дело. Става въпрос за самостоятелно и специално производство, в което съдът се произнася единствено по предмета, който стои в основата на това производство: имуществените въпроси. В рамките на тези производства не се установява вината на лицето, а се преценява незаконният произход на имуществото и

неговата връзка с дадено престъпление (производство *in rem*) и се решават окончателно имуществените въпроси. Дори в досъдебната фаза на наказателното производство бъде открито производство за незаконно придобито имущество, в рамките на което съдът се произнася относно незаконния произход на съответното имущество, съдът в основното наказателно производство вече не се занимава със съдбата на това имущество. В производствата за незаконно придобито имущество не се обсъжда вината на съответното лице и същите не се основават на осъдителна присъда.

- 21 Ето защо Директива 2014/42, както и Рамковото решение, на което същата се позовава, може да се тълкува в смисъл, че не намира приложение спрямо разпоредбите, съдържащи се в глава 59 от Наказателно-процесуалния кодекс, тъй като решението, с което дадено имущество се обявява за незаконно придобито, предхожда установяването на извършено престъпление и признаването на съответното лице за виновно за това престъпление.
- 22 При преценката дали конфискацията без наличието на постановена осъдителна присъда е равнозначна на наказание по смисъла на член 7 от Европейската конвенция за защита на човешките права и основните свободи, Европейският съд по правата на човека е постановил, че отправната точка за тази преценка е дали конфискацията се налага след съдебно решение, с което лицето се признава за виновно в извършването на престъпление. Върху посочената преценка обаче влияние оказват и други фактори, като характерът и целта на производството и мащабът на конфискацията, естеството на това производство, както същото е установено в националното законодателство, както и начините на провеждането му.
- 23 Съгласно латвийската правна уредба материалите в производствата за незаконно придобито имущество, които обосновават връзката на съответното имущество с извършеното престъпление и неговия престъпен произход, се отделят от материалите от преписката в досъдебното производство. В това отделно производство, обаче, изводите относно връзката на имуществото с извършеното престъпление или относно престъпния му произход се основават, по-специално, на събраните доказателства в основното наказателно производство за установяване на извършеното престъпление и признаването на съответното лице за виновно за това престъпление.
- 24 Член 4, параграф 2 от Директива 2014/42 предвижда, че при определени обстоятелства същата е приложима в случаи, при които е налице образувано наказателно производство за дадено престъпление, но в рамките на същото не е постановена осъдителна присъда. Във връзка с тази разпоредба не съществува практика на Съда.

- 25 От същата разпоредба във връзка с член 2, точка 4 от Директива 2014/42 би могъл да се направи изводът, че при определени обстоятелства тази директива е приложима и спрямо конфискацията на облаги от престъпна дейност без осъдителна присъда. Освен това, разпоредбата на член 4, параграф 2 от Директива 2014/42 би могла да се тълкува и в смисъл, поспециално, че посочените в нея причини, поради които конфискацията е невъзможна, не са изчерпателни.
- 26 Ето защо, в случая в главното производство тълкуването на Директива 2014/42 и на Рамково решение 2005/212 би могло да доведе до противоречиви изводи, що се отнася до въпроса дали разглежданото специално производство за конфискация е обхванато от компетентността на държавите членки, установена в съображение 22 от същата директива и дали поради това тези правни актове са неприложими спрямо него.
- 27 Въпреки че Съдът нееднократно се е произнасял относно тълкуването на член 4, параграф 1 от Директива 2014/42 и член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212, включително във връзка с национални разпоредби, които предвиждат конфискация на облагите от престъпна дейност без да е постановена осъдителна присъда, до момента никой от тези правни актове не е тълкуван във връзка с производство за конфискация на незаконно придобито имущество, предвидено в националното право, което не се провежда в рамките на граждански процес и което се образува въз основа на всички съществуващи доказателства в дадено наказателно производство, преди извършването на престъплението да бъде установено и съответното лице да бъде признато за виновно. Видно от практиката на Съда, правилното тълкуване и прилагане на Директива 2014/42 и на Рамково решение 2005/212, отчитайки тяхната цел за подобряване на конфискацията на имущество по наказателни дела на равнището на Съюза, не е толкова очевидно, че да не оставя никакво място за разумно съмнение относно приложното поле на тези актове.
- 28 Ако установената в глава 59 от Наказателно-процесуалния кодекс правна уредба на конфискацията на незаконно придобито имущество е обхваната от приложното поле на Директива 2014/42 и на Рамково решение 2005/212, на което същата се позовава, държавите членки са длъжни предприемат необходимото, за да гарантират, че лицата, засегнати от предвидените в тази директива мерки, имат право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес за защита на техните права.
- 29 В съображение 38 от Директива 2014/42 се посочва, че тази директива зачита основните права и спазва принципите, признати от Хартата, както и че същата следва да се прилага в съответствие с тези права и принципи. От своя страна, член 47, първа алинея от Хартата предвижда, че всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в посочения член условия. Основните права, прогласени в

член 47 от Хартата, са препотвърдени в самата Директива 2014/42, по-конкретно, в член 8, параграф 6, второ изречение, който предвижда, че държавите членки трябва да предвидят ефективна възможност за лице, срещу което е постановена конфискацията, да оспорва решението пред съд.

- 30 В съответствие с латвийската правна уредба, в производствата за незаконно придобито имущество първоинстанционният съд може да реши да прекрати съответното производство, ако събраните доказателства са недостатъчни, за да се установи, че съответното имущество е свързано с престъпление или да бъде направен обоснован извод, че произходът му вероятно е престъпен.
- 31 Решението на първоинстанционния съд подлежи на обжалване пред окръжния съд, който може: 1) да потвърди решението на първоинстанционния съд; 2) да отмени решението на първоинстанционния съд, с което имуществото се обявява за незаконно придобито и за подлежащо на конфискация и производството се прекратява; или 3) да отмени решението на първоинстанционния съд, с което се прекратява производството за незаконно придобито имущество, и да постанови, че имуществото е незаконно придобито и подлежи на конфискация. Решението на окръжния съд не подлежи на обжалване.
- 32 В този смисъл, в Латвия производствата за незаконно придобито имущество могат да бъдат разглеждани от две съдебни инстанции, като не съществува възможност решението на окръжния съд да бъде обжалвано с касационна жалба. Дори първоинстанционният съд да е прекратил производството за незаконно придобито имущество, тъй като е приел, че престъпният произход на същото не е доказан, окръжният съд може да обяви имуществото за незаконно придобито и да постанови неговата конфискация.
- 33 Разпоредбите на Директива 2014/42 не уреждат изрично хипотези като разглежданата, с други думи, случаи, при които първоинстанционният съд е постановил решение за прекратяване на производството за незаконно придобито имущество, но неговото решение е отменено от окръжния съд, който обявява имуществото за незаконно придобито и постановява неговата конфискация. Ето защо, в случая в главното производство е необходимо да се установи начинът, по който трябва да се тълкува понятието „решение за конфискация“ по член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42.
- 34 От една страна, би могло да се приеме, че член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42 установява изискване лицето, чието имущество е конфискувано, да има право да обжалва това решение пред най-малко една съдебна инстанция, независимо дали е постановено решение за прекратяване на производството за незаконно придобито имущество или за обявяване на това имущество за незаконно придобито и за неговата конфискация. Подобно тълкуване би довело до извода, че спорната разпоредба гарантира правото на жалбоподателите пред *Satversmes tiesa*

(Конституционен съд) да обжалват решението за конфискация пред съд и следователно — правото им на ефективна защита.

- 35 От друга страна, член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42 може да се тълкува в смисъл, че на лицата трябва да се гарантира възможността да обжалват решението за конфискация, което води до окончателно отнемане на имуществото. По-конкретно, член 2, параграф 4 от Директива 2014/42 определя понятието „конфискация“ като окончателно отнемане на имущество, постановено от съд във връзка с престъпление. Определението на термина „конфискация“ в други актове на Съюза относно конфискацията на имущество е сходно на съдържащото се в член 2, точка 4 от Директива 2014/42. Например, член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2018/1805 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 година относно взаимното признаване на актове за обезпечаване и конфискация предвижда, че „акт за конфискация“ означава влязло в сила наказание или мярка, наложена от съд вследствие на производство, свързано с извършено престъпление, които водят до окончателно отнемане на имущество на физическо или юридическо лице. По същия начин, член 1, четвърто тире от Рамково решение 2005/212 предвижда, че „конфискация“ означава наказание или мярка, които са постановени от съд след производство, което се отнася за едно или няколко престъпления, или които водят до окончателно отнемане на имущество.
- 36 При подобно тълкуване на член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42, би могло да се заключи, че понятието „решение за конфискация“ се ограничава до съдебно решение, което води до окончателно отнемане на имуществото. При все това, съдебно решение, с което производството за незаконно придобито имущество се прекратява, въпреки евентуалната възможност същото да бъде конфискувано, не може да се счита за „решение за конфискация“ по смисъла на член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42. Следователно, в разглеждания случай единствено решението на окръжния съд, с което имуществото на жалбоподателите пред *Satvermes tiesa* (Конституционен съд) е обявено за незаконно придобито и е постановена неговата конфискация, и което съгласно спорната разпоредба не подлежи на обжалване, ще може да се счита за „решение за конфискация“ по смисъла на посочената разпоредба от правото на Съюза.
- 37 С оглед на положението, което трябва да бъде преценено в разглеждания случай, могат да бъдат възприети различни подходи що се отнася до тълкуването на член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42. Съдът вече е предоставил насоки относно тълкуването на понятието „конфискация“ по смисъла на член 2, точка 4 от Директива 2014/42, но не се е произнасял относно тълкуването на понятието „решение за конфискация“ по член 8, параграф 6, второ изречение от същата директива. Ето защо, за решаването на случая в главното производство е необходимо да бъде изяснено съдържанието на понятието „решение за конфискация“, съдържащо се в член 8, параграф 6, второ изречение от Директива 2014/42,

по-конкретно, дали трябва да се приеме, че решение за конфискация е само това решение, с което дадено имущество се обявява за незаконно придобито и подлежащо на конфискация или такова е и решението, с което съдът прекратява производството за незаконно придобито имущество.

- 38 В този смисъл, ако спорната разпоредба в главното производство е обхваната от приложното поле на посочената правна уредба на Европейския съюз, възникват съмнения дали е съвместима с правото на ефективни правни средства за защита, прогласено в член 47 от Хартата, както и с гаранцията, установена в член 8, параграф 6 от Директива 2014/42, съгласно която трябва да бъде предвидена ефективна възможност решението за конфискация да бъде оспорено пред съд, национална правна уредба, която за целите на бързото и ефективно решаване на имуществените въпроси не предвижда правото на лицето, свързано със съответното имущество, да обжалва решението, постановено от окръжен съд, независимо че по дадено дело това решение може да е първото, с което имуществото се обявява за незаконно придобито и подлежащо на конфискация, а първоинстанционният съд по същото дело може да е постановил прекратяване на производството за незаконно придобито имущество.
- 39 Запитващата юрисдикция иска Съдът да отговори и на въпроса относно момента, до който правните последици, произтичащи от спорната разпоредба, могат да бъдат запазени.
- 40 Съгласно член 32, параграф 1 от *Satversmes tiesas likums* (Закон за Конституционния съд), решенията на запитващата юрисдикция са окончателни и подлежат на изпълнение от момента на тяхното постановяване. Въпреки това, съгласно член 31, точка 11 от Закона за Конституционния съд, запитващата юрисдикция може да посочи в решението си моментът, от който спорната разпоредба преустановява действието си. При определяне на конкретния момент, от който спорната разпоредба ще преустанови действието си, запитващата юрисдикция преценява дали съществуват причини, поради които същата трябва да бъде обявена за нищожна с обратен ефект. От друга страна, ако запитващата юрисдикция прецени, че законодателят се нуждае от време, за да приеме нова правна уредба, тя може да постанови, че спорната разпоредба преустановява действието си на определена бъдеща дата. При преценката на момента, от който спорната разпоредба трябва да преустанови действието си, трябва да се вземат предвид, от една страна, принципът на правна сигурност и от друга страна, основните права на определени групи лица.
- 41 Съдът е постановил, че единствено по изключение може да ограничи възможността всяко заинтересовано лице да се позовава на разтълкувана от него разпоредба, за да постави под въпрос добросъвестно установени правоотношения, въз основа на общия принцип на правната сигурност, присъщ на правния ред на Съюза. Такова ограничение може да се допусне единствено в решението по исканото тълкуване.

- 42 Според запитващата юрисдикция трябва да се вземе предвид обстоятелството, че в главното производство конфискацията на незаконно придобито имущество се извършва в защита на значим обществен интерес и има за цел зачитане на принципа на правовата държава.
- 43 Разпоредбите, които позволяват на органа, провеждащ производството, да отдели от преписката в наказателното производство материали, свързани с незаконно придобитото имущество, и да започне производство относно това имущество за целите на правилното решаване на имуществените въпроси, възникнали в досъдебната фаза на наказателното производство, и на процесуална икономия, са в сила от 1 октомври 2005 г. Спорната разпоредба, от своя страна, е в сила от 1 юли 2009 г. Ето защо, окончателното решение на запитващата юрисдикция в главното производство ще засегне множество правоотношения. Ако незаконно придобитото имущество бъде конфискувано, съответните средства ще бъдат прехвърлени в държавния бюджет. Т.е. спорната разпоредба е тясно свързана с държавния бюджет, като нейната отмяна с обратно действие би могла да произведе неблагоприятни последици за неговата стабилност и да накърни правната сигурност.
- 44 Правната стабилност е съществен елемент на принципа на правна сигурност, който изисква по-специално не само регламентиран съдебен процес, но и неизменност на резултатите от същия. Спорната разпоредба е приета за законосъобразна и държавните органи я прилагат по всички производства за незаконно придобито имущество.
- 45 С оглед на изложеното, ако бъде прието, че спорната разпоредба е несъвместима с изискванията на член 92, първо изречение от Конституцията, на Хартата, на Директива 2014/42 и на Рамково решение 2005/212, е необходимо да установи дали принципите на правна сигурност и на предимство на правото на Съюза трябва да се тълкуват в смисъл, че обстоятелствата в главното производство налагат извода, че прилагането на тази разпоредба е било допустимо и правните последици от нейното прилагане може временно да бъдат запазени до момента, определен от запитващата юрисдикция в нейното решение, от който тази разпоредба ще преустанови действието си.